

MILLAT KO'ZGUSI-TIL

X.M.Mamatova

GulDPI "Pedagogika" kafedrası v.b dotsenti (PhD)

To'rabekova Gulmira

Guliston Davlat Pedagogika Instituti

Pedagogika yo'nalishi 1-bosqich talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.8248286>

Annotatsiya. Ushbu maqolada tilimizning boshqa tillar orasidagi beqiyos o'rni, ahamiyati, boyligi, tarixda tilimizning yuksalishi va rivojlanishi yo'lida o'z asarlari bilan hissa qo'shgan ajdodlarimiz asarlari hamda hozirgi kunda tilimizga qaratilayotgan e'tibor haqida so'z boradi.

Kalit so'zlar: ona tili, davlat tili maqomi, "Qutadg'u bilig", yangi uyg'onish davri.

LANGUAGE IS THE MIRROR OF THE NATION

Abstract. This article talks about the incomparable place of our language among other languages, its importance, richness, the works of our ancestors who contributed with their works to the rise and development of our language in history, and the attention paid to our language today.

Key words: mother tongue, state language status, "Kutadgu Bilig", new renaissance period.

ЯЗЫК - ЗЕРКАЛО НАЦИИ

Аннотация. В данной статье рассказывается о несравненном месте нашего языка среди других языков, его важности, богатстве, трудах наших предков, которые своими трудами способствовали возникновению и развитию нашего языка в истории, и внимании, уделяемом нашему языку сегодня.

Ключевые слова: родной язык, статус государственного языка, «Кутадгу билиг», период нового Возрождения.

Har bir xalqningning Vatani, oilasi, davlati kabi yana bir buyuk boyligi bor. Bu ham bo'lsa uning tili hisoblanadi. Til odamlarni bir millatga mansub xalq sifatida birlashtiradi. Til - har bir millat o'zligining ajralmas belgisi, xalqni - xalq, millatni - millat qiladigan ramzlardan biri asrlar osha ajdoddan avlodga meros bo'lib yetib keladigan o'zaro aloqa vositasidir. Mamlakatimizda 1989-yilning 21-oktyabrida o'zbek tiliga davlat tili maqomining berilishi istiqbolimiz sari qo'yilgan dadil qadamlardan biri sifatida tarixdan joy olgan edi. Prezidentimiz Sh.Mirziyoyev o'zbek tiliga davlat tili maqomi berilganining o'ttiz yilligiga bag'ishlangan tantanali marosimidagi nutqida bu borada qilinadigan keng ko'lamli ishlarning to'laqonli tarixini chizib berar ekan, bu ishlarning pirovard natijalarini quyidagicha ifoda etdi: „Muxtasar aytganda, har birimiz davlat tiliga bo'lgan e'tiborni mustaqillikka bo'lgan e'tibor deb, davlat tiliga ehtirom va sadoqatni ona Vatanga ehtirom va sadoqat deb bilishimiz, shunday qarashni hayotimiz qoidasiga aylantirishimiz lozim“. Ayni paytda ona tilimizga bo'lgan e'tibor har qachongidan ham yuqori pog'onaga ko'tarilib, bugun davlat tilining taraqqiyoti, uning nufuzini oshirish, unga teran muhabbat va ehtirom tarbiyasi ila, uning boy xazinasini qayta tiklash va rivojlantirishga katta e'tibor qaratilayotir.

Davlatimiz rahbari tajribali tabibday tilimiz tomirlarini qo'lida tutib, uning dard-u og'riqlariga malham topmoqda, qaddini ozod ko'tarish va emin-erkin faoliyati uchun madad berish yo'llarini ko'rsatmoqda. Mamlakatimizning milliy yuksalishday ulug' va ezgu maqsadlariga erishuvida ona tilimizning benazir tayanch bo'lib xizmat qilmoqda. Shuning uchun ham Prezidentimiz o'z nutqlarida: „Davlat tili masalasi milliy g'oyamizning asosiy tamoyillaridan biri bo'lishi zarur”ligini alohida uqtiradilar.

Ota-ona o'z farzandiga yaxshi xulq, yaxshi tarbiya berishdan ortiq ma'naviy meros qoldira olmagan kabi ajdodlar ham avlodlariga shu yurtga xos bo'lgan yaratuvchanlik, tafakkur mahsuli bo'lmish bebaho moddiy va madaniy yodgorliklar hamda tarbiyalovchi, ilm-u ma'rifat yog'dulari ila yo'g'rilgan asarlar va eng muhimi, ona tilidan bo'lak buyuk meros qoldira olmasa kerak.

Milliy tilimizni go'yoki bir muazzam chinorga mengzasak, uning chuqur ildizlari - bu uning olis o'tmishga borib taqaladigan boy tarixidir. Baquvvat tanasi esa o'zbek tilining ravnaqida beqiyos o'rin tutgan ajdodlarimizdir, ya'ni Mahmud Qoshg'ariy, Ahmad Yassaviy, Yusuf Xos Hojib, Ahmad Yugnakiy, Lutfiy, Alisher Navoiy, Bobur, Mashrab, Ogahiy, Furqat, Qodiriy, Cho'lpon, Usmon Nosir kabi buyuk ijodkorlardir. Bu ro'yxatni cheksiz faxr bilan yana uzoq davom ettirish mumkin. Shox-shabbalari esa bu tilimizda yaratilgan o'lmas va nodir asarlarimizdir. “Qutadg'u bilig”, “Hibat ul-haqoyiq”, “Muhabbatnoma”, “Mahbub ul-qulub”dan tortib, “O'tkan kunlar”, “Mehrobdan chayon”, “Yulduzli tunlar” kabi adabiyot gultojlaridir. Barglari esa tilimizning zeb-u ziynatlari, o'ziga xosliklari, dur-u gavharlaridir. Endi shuni baralla ayta olamizki, chuqur ildizga ega, ko'rkam, mustahkam va muazzam bu chinorga hech kim bolta ura olmaydi, hech kim shoxlarini sindira olmaydi. Uning bebaho boyligi bo'lmish adabiyotiga hech kim yomon ko'z ila qaray olmaydi.

Agar biz O'zbekistonimizni dunyoga tarannum etmoqchi, uning qadimiy tarixi va yorug' kelajagini ulug'lamoqchi, uni avlodlar xotirasida boqiy saqlamoqchi bo'lsak, avvalambor buyuk yozuvchilarni, buyuk shoirlarni, buyuk ijodkorlarni tarbiyalashimiz kerak. Nega deganda, ulug' adib Abdulhamid Cho'lpon aytganidek: “Adabiyot yashasa- millat yashar”.

O'zbek tilining xalqimiz ijtimoiy hayotida va xalqaro miqyosidagi obro'-e'tiborini tubdan oshirish, yoshlarni vatanparvarlik, milliy an'ana va qadriyatlarga sadoqat ruhida tarbiyalash, mamlakatimizda davlat tilini to'laqonli joriy etishni ta'minlash maqsadida o'zbek tiliga Davlat tili maqomi berilganligining 30 yilligini nishonlash arafasida 2019-yil 21-oktyabr kuni O'zbekiston Respublikasi Prezidentining “O'zbek tilining davlat tili sifatidagi nufuzini va mavqeini tubdan oshirish chora-tadbirlari to'g'risida”gi Farmoni e'lon qilindi.

Mazkur farmonga muvofiq Vazirlar Mahkamasi tuzilmasida Davlat tilini rivojlantirish departamenti tashkil etildi, shuningdek, hukumat qarori bilan davlat va xo'jalik boshqaruvi organlari, muassasa va boshqa tashkilotlarda qonun hujjatlaritga rioya etilishi, o'zbek tilini rivojlantirishni ta'minlash masalalari bo'yicha maslahatchi lavozimi joriy etildi.

Bugungi kunda shuni ishonch bilan ayta olamizki, butun dunyo tillari ichra o'zbek tili o'zining serma'no qirralari, so'z boyligi, adabiy qonuniyatlari bilan alohida joziba kasb etadi, ziyo mash'allarini, ilm-ma'rifat peshvolarini maftun etib keladi. O'zbek kurashining dunyoga yoyilishi tufayli sof o'zbekcha so'zlarning jahonga kirib borishi yana bir bor tilimizning jahon hamjamiyatidagi o'rni mustahkamlanib borayotganligidan dalolat beradi.

Bunga bir yorqin misol 2020-yilning 23-sentyabrda yurtboshimiz Shavkat Mirziyoyev BMTning 75-sessiyasida o'zbek tilida baralla nutq so'zlab, butun dunyoni ona tilimizga mahliyo

qilib qo'ydilar. Ayni mana shu damda o'zbek ekanligimdan, mustaqil O'zbekiston Respublikasining fuqarosi ekanligimdan chinakamiga faxr hissini tuydim.

Xulosa qilib aytganda, bugungi shiddatli davrda chinakam ma'naviyatli va ma'rifatli odamgina inson qadrini bilishi, o'z milliy qadriyatlarini, milliy o'zligini anglashi, erkin va ozod jamiyatda yashash, mustaqil davlatimizning jahon hamjamiyatida o'ziga munosib o'rin egallashi uchun fidoiylik bilan kurasha olishi, tilni sevish, uni ardoqlash millatni sevish va uni ardoqlash bilan teng hisoblanadi. Inson uchun uning vatani, ota-onasi, oilasi qanchalik qadrlil bo'lsa, uning ona tili ham shu qadar aziz va muqaddas bo'ladi.

Prezidentimiz ta'biri bilan aytganda, "Bugungi kunda biz yangi O'zbekistonni, yangi Renessans poydevorini barpo etishdek ezgu maqsadlarimizga erishishda, hech shubhasiz, ona tilimizning hayotbaxsh qudratiga tayanamiz".

REFERENCES

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh. Mirziyoyevning o'zbek tiliga davlat tili maqomi berilganligining o'ttiz yilligiga bag'ishlangan tantanali marosimidagi nutqi // Xalq so'zi, 2019-yil 22-oktyabr
2. M.Aminov, A.Madvaliyev va boshqalar, Davlat tilida ish yuritish. Toshkent 2022-yil
3. I.Karimov Yuksak ma'naviyat- yengilmas kuch. Toshkent 2008. 87-bet
4. Myxiddinovna M. H. METHODS OF TEACHING ENGLISH BASED ON CREATIVE THINKING //Berlin Studies Transnational Journal of Science and Humanities. – 2021. – T. 1. – №. 1.5 Pedagogical sciences.
5. Mamatova K. THE POTENTIAL OF THE LEADER IN MANAGING THE EDUCATIONAL INSTITUTIONS //Science and innovation. – 2023. – T. 2. – №. B5. – C. 180-183.
6. Mamatova K. M. Creative Techniques, Methods and Trends in English Language Teaching //Eastern European Scientific Journal. – 2018. – №. 2.
7. MAMATOVA K. CREATIVE APPROACH TO TEACHING ENGLISH AS A FOREIGN LANGUAGE //O 'ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI XABARLARI, 2019,[1/3] ISSN 2181-7324.
8. Shahriddinovna, K. S. (2023). Didactic Features Of Development Of Nature Perception Skills Of Primary School Students. *Eurasian Journal of Learning and Academic Teaching*, 19, 183-187.
9. Shahriddinovna, K. S. (2023). INTRODUCING CHILDREN OF PRIMARY SCHOOL AGE WITH THE WORLD. *American Journal of Applied Science and Technology*, 3(06), 09-14.
10. Shahriddinovna K. S. Didactic Features Of Development Of Nature Perception Skills Of Primary School Students //Eurasian Journal of Learning and Academic Teaching. – 2023. – T. 19. – C. 183-187.
11. Shahriddinovna K. S. INTRODUCING CHILDREN OF PRIMARY SCHOOL AGE WITH THE WORLD //American Journal of Applied Science and Technology. – 2023. – T. 3. – №. 06. – C. 09-14.

12. Karimova, S. (2022). THE ROLE AND IMPORTANCE OF" NATURAL SCIENCES" IN THE DEVELOPMENT OF UNDERSTANDING OF NATURE IN GENERAL SECONDARY SCHOOLS. *Science and innovation*, 1(B6), 214-218.
13. Karimova S. THE ROLE AND IMPORTANCE OF" NATURAL SCIENCES" IN THE DEVELOPMENT OF UNDERSTANDING OF NATURE IN GENERAL SECONDARY SCHOOLS //Science and innovation. – 2022. – T. 1. – №. B6. – C. 214-218.
14. Karimova S. CHARACTERISTICS OF NATURAL TEACHING METHODOLOGY //Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences. – 2021. – T. 1. – №. 11. – C. 737-740.